

“2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası” üzrə Strateji Ekoloji Qiymətləndirmənin nəticələri
ATMOSFER HAVASININ KEYFİYYƏTİ VƏ İQLİM

Bakı, Azərbaycan, 9 dekabr 2015-ci il

Məmmədov İslam Əmiraslan oğlu

Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə mütəxəssis

Sulaco Consulting & Engineering Ltd

“2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası” üzrə Strateji Ekoloji Qiymətləndirmənin nəticələri
ATMOSFER HAVASININ KEYFİYYƏTİ VƏ İQLİM

SEQ çərçivəsində nəzərdən keçirilmiş məsələlər:

- İqlim;
- Atmosfer;
- Atmosfer havasının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi;
- Atmosfer havasının keyfiyyəti üzrə milli monitoring sistemi;
- Atmosferə atılan çirkləndirici maddələr və onların mənbələri;
- İqlim dəyişmələri və onun Azərbaycana təsirləri;
- Energetika sektoru və onun atmosferin keyfiyyətinə təsiri;
- ABOEM-in atmosferə təsir riskləri;
- Mümkün əhəmiyyətli təsirlər və onların yüngülləşdirilməsi tədbirləri.

“2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası” üzrə Strateji Ekoloji Qiymətləndirmənin nəticələri

ATMOSFER HAVASININ KEYFİYYƏTİ VƏ İQLİM

Alternativ enerji növləri	TƏSİRLƏR			
	Müsbət təsirlər	Mənfi təsirlər	Üstünlüklər	Çatışmazlıqlar
BİOKÜTLƏ	Atmosferə atılan istixana qazlarının azaldılması	Bioqaz istehsalı zamanı atmosferə metan (CH ₄), Hidrogen sulfid (H ₂ S), karbon qazı (CO ₂), azot oksidləri (NO _x) və s. çirkləndirici maddələrin atılması;	Yaşıl kütlə, kənd təsərrüfatı qalıqları, BMT, və s. tullantılardan təkrar istifadə, gübrə istehsalı, iqlim şəraiti, relyef və s. amillərdən asılı olmaması.	Yalnız kifayət qədər xammal ehtiyatı olan məhdud ərazilərdə yerləşdirilməsi
GÜNƏŞ	Atmosfer tullantılarının olmaması, istehsal edilən enerji ekvivalentində atmosferə çirkləndirici maddələrin atılmasının azaldılması, iqlim dəyişmələrinə müsbət təsirlər	Məhdud ərazidə istilik balansının, nəmliyin, küləyin istiqamətinin dəyişməsi, stansiya üzərində havanın qızması	Ekoloji təmiz enerji, mənbənin ümumi əl çatan və tükənməz, istismarın isə təhlükəsiz olması	İlin fəslindən, günün vaxtından və hava şəraitindən asılı olması, enerjinin akkumulyasiya edilməsi zərurəti, əks etdirici səthlərin dövrü olaraq tozdan təmizlənməsi zərurəti
KÜLƏK	Atmosferə çirkləndirici maddələrin atılmaması, ekoloji təmiz enerji istehsalı, iqlim dəyişmələrinə müsbət təsirlər	Məhdud ərazidə ətraf mühitin səs-küylə çirklənməsi, küləyin istiqamətinin dəyişməsi və elektromaqnit şüalarının qəbuluna minimal təsirlər	Atmosferə çirkləndirici maddələrin atılmaması, tükənməz enerji potensialı, ekoloji təmiz enerji istehsalı	İqlim şəraitindən asılılıq, küləyin gücünün qeyri-sabit olması, tək-tək stansiyaların gücünün zəif olması, tətbiq sahəsinin məhdudluğu.
GEOTERMAL	Geotermal enerji mənbələrindən istifadə hesabına atmosferə atılan çirkləndirici maddələrin və istixana qazlarının azaldılması	Geotermal stansiyalardan atmosferə kükürd birləşmələri, silikatlar, ammoniyak və termal sularla həll olmuş digər birləşmələr atıla bilər	Yerin təkindəki enerjiden səmərəli istifadə edilməsi, enerji mənbəyinin tükənməz olması, ilin fəslindən və iqlimdən asılı olmaması	Geotermal suların güclü minerallaşması, tətbiq sahəsinin mövcud olma mənbəyindən asılı olması
KSES	Enerji istehsalı atmosferə zərərli tullantıların atılması ilə müşayiət olunmur.	Ətraf mühitə mənfi təsirlər minimaldır.	Su ehtiyatlarından səmərəli istifadə, ekoloji təmiz enerji istehsalı	İş rejiminin suyun səviyyəsindən asılı olması, mövsümi çaylarda qeyri-sabit enerji istehsalı

“2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası” üzrə Strateji Ekoloji Qiymətləndirmənin nəticələri

ATMOSFER HAVASININ KEYFİYYƏTİ VƏ İQLİM

Alternativ enerji növləri	TƏKLİFLƏR
BİOKÜTLƏ	Bioqaz istehsalı üçün istifadə edilən xammalın xarakteri bu stansiyaların yerləşdirilməsini qabaqcadan şərtləndirir. Belə ki, bu stansiyalar onların potensialı müəyyənləşdirilmiş rayonlarda atmosfer havasının keyfiyyəti və ona təsir edən əsas amillər nəzərə alınmaqla yerləşdirilməlidir.
GÜNƏŞ	Atmosfer havasının mühafizəsinin təmin edilməsi üçün layihələndirmə mərhələsində xüsusi ilə potensial çirkləndirmə mənbələrindən təsirlərin azaldılması və çirkləndirici maddələrin düzgün idarə olunmasına, qəza hallarının qarşısının alınmasına yönəlmiş tədbirlər nəzərdə tutulmalı və reallaşdırılmalıdır.
KÜLƏK	Külək enerjisi stansiyaları relyefin xüsusiyyətləri, ərazilərin iqlim xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla yaşayış məntəqələrindən aralıda, təpələrdə, külək tutan yamaclarda və külək dəhlizlərində, hakim küləklərin istiqamətində mümkün maneələr nəzərə alınmaqla yerləşdirilməlidir.
GEOTERMAL	Atmosferə qazların atılmasının qarşısını almaq üçün xüsusi qaz tutucu qurğularla təchiz olunmuş müasir geotermal enerji stansiyalarından istifadə mənfəi təsirləri minimuma endirə bilər.
KSES	KSES-lərin layihələndirilməsi zamanı yaxşı idarəetmə, layihələndirmə və istismar mərhələləri üzrə effektiv planlaşdırma metodlarının tətbiqi və atmosfərə atılan tullantılara nəzarət lokal təsirləri minimuma endirə bilər.

“2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası” üzrə Strateji Ekoloji Qiymətləndirmənin nəticələri
ATMOSFER HAVASININ KEYFİYYƏTİ VƏ İQLİM

İqtisadi sektorlara təsirlər	İQTİSADİ SEKTORLAR							
	Kənd təsərrüfatı	Sənaye	Energetika	Ətraf mühitin mühafizəsi	Məişət-kommunal	Tikinti	Turizm	Balıqçılıq
KSES	+	+	+	+	0	0	-	-
Günəş	-	+	+	+	+	0	+	0
Külək	+	+	+	+	0	0	-	+
Biokütlə	+	+	+	+	+	0	-	0
Geotermal	0	+	+	+	0	0	0	0

“2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası” üzrə Strateji Ekoloji Qiymətləndirmənin nəticələri
ATMOSFER HAVASININ KEYFİYYƏTİ VƏ İQLİM

**DİQQƏTİNİZƏ GÖRƏ TƏŞƏKKÜR
EDİRƏM!**